Einar Haugen

- kodifikazioa

  ortografia, morfologia, lexikoa…

- elaborazioa

  etengabeko eguneratzea garaian garaiko beharrei erantzuteko (terminologia beharrak)

Ortografia

- idazkera edo ortografia
- antzinako euskal hitzen formak
- hitz berrien eraketa eta bestetandik hartuen formak
- Morfologia: izena (izen-ordea) eta aditza
- joskera

Hizkuntza bizia hitz berrien premian da beti: bere baitarik sortzen ditu batzuetan, besterengandik hartu besteetan. Bi bideak zilegi eta beharrezko dira (…) Euskal hitzak sortzean (…) gogoan eduki dezagun beti, premiaz gainera, gure hizkuntzaren moldea, beti izan baitugu horretarako erraztasuna, hitz-elkartzearen bitartez, batez ere. Noraezekoa du hizkuntzak sor-iturri horrek bizirik iraun dezan, bere izatean iraungo baldin badu”.

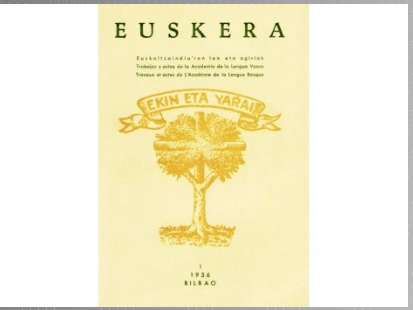

Hiztegigintza batzordea

OEH LEF EEBS

M. Zalbide: “Hiztegigintza-batzordea: 1986rako ekintza-plana “ *Euskera XXXI,* 2. aldia
M. Zalbide: “Lexiko-berrikuntzaren inguruko zenbait ohar-azalpen” *Euskera XXXII*, 2. aldia

Hitz-elkarketa / 1

“Hauxe da, beraz, LEF Batzordearen egitekoa: hitz berriak eratzeko euskal bideak aztertu eta jorratzea. Eta bi baliabide nagusi aipatu ditugunez, bi pausotan burutu asmo du LEF Batzordeak bere lana, hitz-eraketa delarik lehen aztergaia (...) Beronekiko azterketak amaitu ondoren ekingo zaio bigarren atalari, hots, eratorpen edo deribazioaren azterketari”

II.2.3. Posposizioa: zer da hori? 26
II.2.4. Hitz-andana ihartuak: hiztegi-kontuak hiztegira; erdararen mirabe? 27
II.2.5. Luze-laburraz eta gardentasunaz ahaztu egin omen 28
II.2.6. Hots-aldaketaz ez da ahaztu behar 28
II.2.7. Berrelkarketa ez da landu 30

III. LEF BATZORDEAREN PROPOSAMENA 31

III.1. Proposamen berriaren egitura 31
III.2. Proposamen lasaia, ez zorrotza 32
III.3. Erabaki-eskea 33

Bigarren zatia: hitz elkartuen osaera eta idazkerari buruzko argibideak

Sarrera 37

I. IRIZPIDE NAGUSIAK 37

I.1. Hitz elkartuen erabilpen-eremua 37
I.2. Hitz-junturako hots-aldaketak: hots-legeak 38
I.3. Lehen osagaiaren amaierako >a<: galdu ala ez 39
I.4. Mugatzailea eta mugakizuna. Berrelkarketa eta garapena 42

II. ATALEZ ATALEKO AZALPENA 46

1. Bikoiztapenak 48
2. Dvandva-elkarteak 53
3. Bahuvrîhi-elkarteak 56
4. Izaera-elkarteak 58
5. *Lotsagabe, lo falta* moduko elkarteak 60
6. Aditz-elkarteak 62
7. Hitz-elkarte sintetikoak 64
8. Asmo-elkarteak 70
9. *Egin berri* moduko elkarteak 72
10. *Jarleku* moduko hitz elkartuak 74
11. *Eguzki-lore:* menpekotasunezko izen-elkarteak 77
12. Atributu- eta koordinazio-elkarteak 84
13. *atsegin-kontentu:* tautologiazko elkarteak 87
14. Aposizioak 89
15. Izengoiti-elkarteak 97
16. Sinbolismo fonetiko eta hots-uztardurak 99
17. Exoelkarteak 101

III. ADIBIDETEGIA 103

Hirugarren zatia: Euskaltzaindiaren gomendio-arauak 131

Eraskina: galdeketa igorri zaien idazleak 141

Hitz-elkarketa/2: AURKIBIDEA

- SARRERA GISA
- I.BEHI-ESNE MODUKO IZEN-ELKARTE ARRUNTAK
- II. MUGAKIZUN BEREZIKO IZEN-ELKARTEAK
  - II.1. SARRERA
  - II.2. MULTZO-ELKARTEAK
  - II.3. ZATI-ELKARTEAK
  - II.4. MOTA-ELKARTEAK
  - II.5. KONPARAZIO- ETA IRIZPEN-ELKARTEAK
  - II.6. SUMPSUMTIVE MOTAKOAK
  - II.7. ANDREGAI MODUKOAK: ALDI, BIDE, BURU, GAI, GIZON / MUTIL, (G)UNE, JENDE, (K)IDE, (K)UME, LAGUN, ORDE, (Z)ARO
  - II.8. HITZAURRE MODUKOAK: AITZIN, ALBO, ALDE, ATZE, AURRE, AZPI, BARNE/BARREN/BARRU, BAZTER, BE(PE), BITARTE, ERTZ, GAIN, GIBEL, INGURU, ONDO, OSTE, (T)ARTE...
- III. MUGATZAILE BEREZIKO IZEN-ELKARTEAK. AURREPROIEKTU MODUKOAK
- IV. BI OSAGAITIK GORAKO MENDEKOTASUNEZKO ELKARTEAK
- V. BIBLIOGRAFIA
- VI. ADIBIDETEGIA
  - VI.1. Kodeen azalpena
  - VI.2. Argibideak
  - VI.3. Adibidetegia

← Hasiera

SARRERA GISA
I. *BEHI-ESNE* MODUKO IZEN-ELKARTE ARRUNTAK
I.1. Sarrera
I.2. Emankortasuna eta mugak
I.3. Hitz-junturako hots-aldaketak: hots-legeak
I.4. Idazkera
I.5. Sailkapena
I.5.1. ‘iturburua’, ‘egilea’, ‘zergatikoa’ edo ‘kausa’, ‘jatorria’
I.5.2. ‘jabegoa’
I.5.3. ‘osoa-zatia’
I.5.4. ‘edukia’: ‘zer-zerk’, ‘zer-non’, ‘zer-noiz’
I.5.4.1. ‘zer-zerk’
I.5.4.2. ‘zer-non’
I.5.4.3. ‘zer-noiz’
I.5.5. ‘ondorioa, emaitza’
I.5.6. ‘baliabidea’
I.5.7. ‘gaia’
I.5.8. ‘garaia’
I.5.9. ‘lekua’
I.5.10. ‘helburua’, ‘norentzakoa’, ‘onuraduna’
I.5.11. ‘ariketa’
II. MUGAKIZUN BEREZIKO IZEN-ELKARTEAK
II.1. Sarrera
II.2. Multzo-elkarteak
II.2.1.Sarrera
II.2.2. Adibideen azterketa
II.2.2.1. Mugatzaile biziduna maizago daramatenak
II.2.2.1.1. *Aldra*
II.2.2.1.2. *Oste*
II.2.2.1.3. *Saldo*
II.2.2.1.4. *Talde*
II.2.2.1.5. *Tanda*
II.2.2.1.6. *Tropel*
II.2.2.2. Mugatzaile biziduna nahiz bizigabea onartzen dutenak
II.2.2.2.1. *Andana*
II.2.2.2.2. *Mordo / mordoxka*
II.2.2.2.3. *Mulko*
II.2.2.2.4. *Multzo*
II.2.2.2.5. *Pare*
II.2.2.2.6. *Pila / pilo*
II.2.2.2.7. *Sail*

Hitz-elkarketa/2: VI.3. Adibidetegia (A - E)

← Aurkibidea ← Atzera Aurrera ➔

abade-artzain I.5.2

- itandu eieutsen abade-artzañari, ta arek be ezekiala berak ezer (EJ59: 90)
- Apezpiko edo Abadeartzain izatera eldu zan gero, ta Jesusen siñistea zabalduten ebillela (EJ59: 104)

abade-etxe I.5.2

- eleiza-kontrako abade-etxean (HE31: 47)

abadegai II.7.2.4

- Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da (HE31: 76)

abadegaietxe IV.2.2

- Abade izateko ezaugarri onak eukazala, abadegaietxera joatea gura baeban. (HE31: 15)
- Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da (HE31: 76)

abantail apur II.3.2.2.1

- zenbait abantail aphur ardietsi ahal zuketen zenbait lekhu bakharretan (HE04: 59)

abantail suerte II.4.2.8

- lainkoak nahi izan balu, eman zerauzkaion gizonari ere abantail suerte hauk guztiok (HEAX: 23)

abar orlegi gain IV.3

22	abade-artzain	H-E/2: I.5.2	EJ59:104	Apezpiko edo Abadeartzain izatera eldu zan gero, ta Jesusen siñistea zabalduten ebillela
22	abade-artzain	H-E/2: I.5.2	EJ59:90	itandu eieutsen abade-artzañari, ta arek be ezekiala berak ezer
22	abade-etxe	H-E/2: I.5.2	HE31:47	eleiza-kontrako abade-etxean
7	abadegai	H-E/2: II.7.2.4	HE31:76	Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da
80	abadegaietxe	H-E/2: IV.2.2	HE31:15	Abade izateko ezaugarri onak eukazala, abadegaietxera joatea gura baeban.
80	abadegaietxe	H-E/2: IV.2.2	HE31:76	Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da
2	abantail apur	H-E/2: II.3.2.2.1	HE04:59	zenbait abantail aphur ardietsi ahal zuketen zenbait lekhu bakharretan
6	abantail suerte	H-E/2: II.4.2.8	HEAX:23	Iainkoak nahi izan balu, eman zerauzkaion gizonari ere abantail suerte hauk guztiok
80	abar orlegi gain	H-E/2: IV.3	EJ63:40	zegaitik negar yarijo? Abar orlegi gañian abeskide naukok oroldi bidian
23	abarkazola	H-E/2: I.5.3	EJ72:60	gelditu zen ixtant bat: bere abarkazolak atera zituen eta elgarri jo

Hiztegiak eta Corpusak

- Hiztegi Batua
- Hiztegi Batu Oinarriduna
- XX. mendeko Euskararen Corpus Estatistikoa
- Orotariko Euskal Hiztegia
- Literatura Terminoen Hiztegia
- Lexikoaren Behatokiaren Corpusa
- Hitz-elkarketa

Hasiera ➔ Hitz-elkarketa

Hitz-elkarketa

Hemen daude jasoak LEF batzordeak (Lexiko Erizpideak Finkatzeko Batzordeak) hitz-elkarketaz egin dituen lau lanak, Mikel Zalbidek eginiko sailkapena eta adibidetegia oinarri dutenak.

Lehen hirurak eskura zituen erabiltzaileak paperezko edizioan, Hitz-Elkarketa/1 (1986), Hitz-Elkarketa/3 (1991) eta Hitz-Elkarketa/4 (1992). Orain PDF formatuan ere kontsulta daitezke.

Orain, argitaratu gabe zegoen Hitz-Elkarketa/2 gehitzen dugu, mendekotasunezko izen elkartuen azterketa, modu interaktiboan eta PDF eta EPUB artxiboez horniturik.

Hitz-elkarketa/1
PDF (17,1 MB)

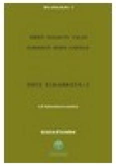

Hitz-elkarketa/2
WEB | PDF | ePub

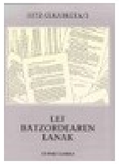

Hitz-elkarketa/3
PDF (20,0 MB)

Hitz-elkarketa/4
PDF (6,8 MB)

795-2.pdf

Fitxategia Editatu Ikusi Joan Laguntza

Aurrekoa Hurrengoa 1 / 164 Doitu orriaren zabalera

Indizea

Azala 1
Ataria 5
Aurkibidea 7
Aitzinsolasa / J. H... 9
Sarrera 11
1. zatia: Galdeket... 15
2. zatia: Hitz elka... 49
3. zatia: Euskaltz... 145
Eraskina: Galdek... 155

HITZ ELKARTUEN OSAERA ETA IDAZKERA

LEF batzordearen emaitza
Euskaltzaindiaren gomendio-arauak

EUSKALTZAINDIA

EGITASMO INSTITUZIONALAK AZKUE BIBLIOTEKA ARGITALPENAK

zordeak (Lexiko Erizpideak Finkatzeko
dituen lau lanak, Mikel Zalbidek eginiko
ri dutenak.

zko edizioan, Hitz-Elkarketa/1 (1986), Hitz-Elkarketa/3 (1991) eta
kontsulta daitezke.

hitzen dugu, mendekotasunezko izen elkartuen azterketa, modu
rik.

arketa/2
PDF | ePub

Hitz-elkarketa/3
PDF (20,0 MB)

Hitz-elkarketa/4
PDF (6,8 MB)

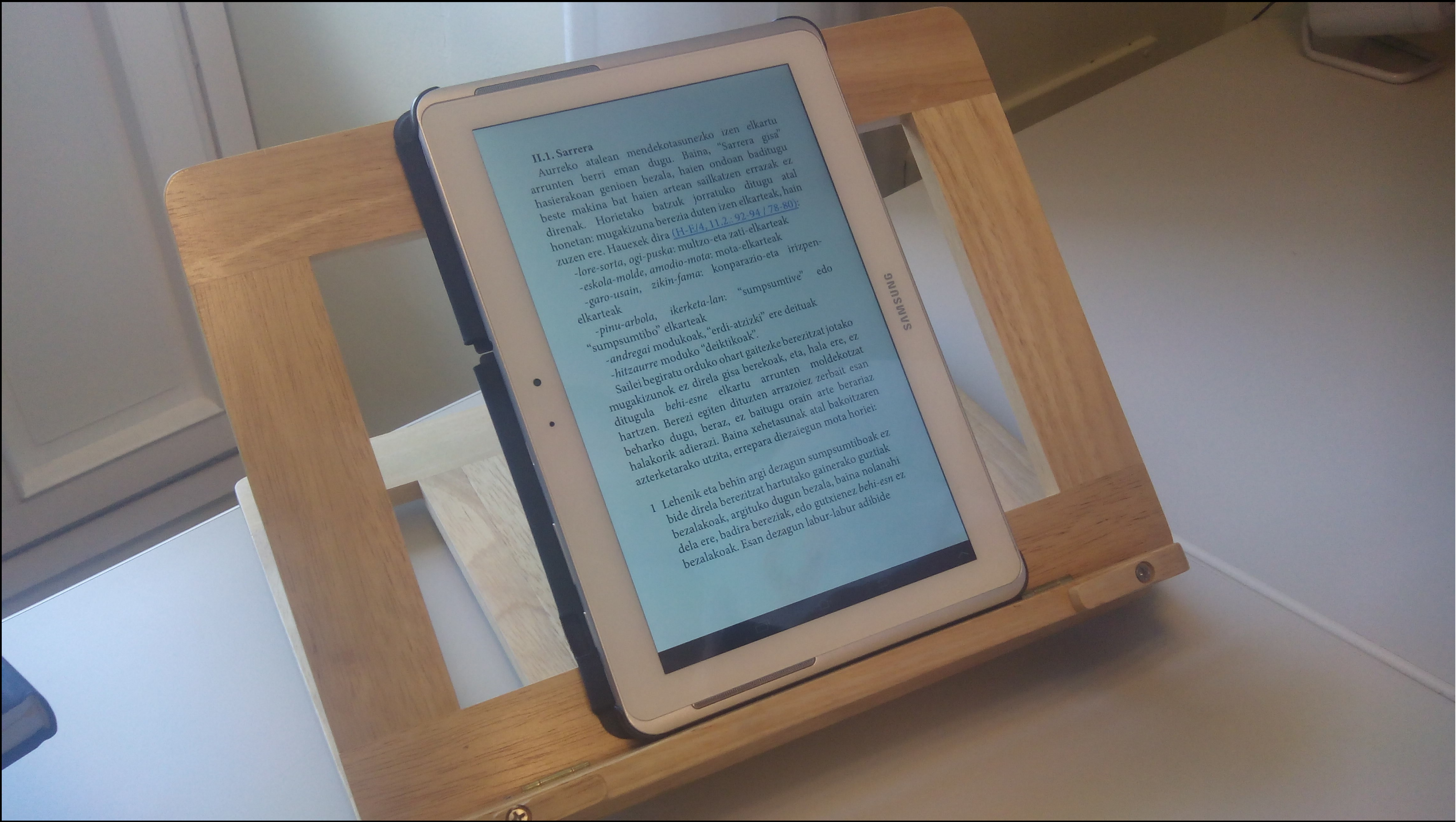

II.1. Sarrera

Aurreko atalean mendekotasunezko izen elkartu arrunten berri eman dugu. Baina, "Sarrera gisa" hasierakoan genioen bezala, haien ondoan baditugu beste makina bat haien artean sailkatzen errazak ez direnak. Horietako batzuk jorratuko ditugu atal honetan: mugakizuna berezia duten izen elkarteak, hain zuzen ere. Hauexek dira (H-E/4, 11.2.: 92-94 / 78-80):

- *-lore-sorta, ogi-puska*: multzo-eta zati-elkarteak
- *-eskola-molde, amodio-mota*: mota-elkarteak
- *-garo-usain, zikin-fama*: konparazio-eta irizpen-elkarteak
- *-pinu-arbola, ikerketa-lan*: "sumpsumtive" edo "sumpsumtibo" elkarteak
- *-andregai* modukoak, "erdi-atzizki" ere deituak
- *-hitzaurre* moduko "deiktikoak".

Sailei begiratu orduko ohart gaitezke berezitzat jotako mugakizunok ez direla gisa berekoak, eta, hala ere, ez ditugula *behi-esne* elkartu arrunten moldekotzat hartzen. Berezi egiten dituzten arrazoiez zerbait esan beharko dugu, beraz, ez baitugu orain arte berariaz halakorik adierazi. Baina xehetasunak atal bakoitzaren azterketarako utzita, errepara diezaiegun mota horiei:

1 Lehenik eta behin argi dezagun sumpsumtiboak ez bide direla berezitzat hartutako gainerako guztiak bezalakoak, argituko dugun bezala, baina nolanahi dela ere, badira bereziak, edo gutxienez *behi-esn* ez bezalakoak. Esan dezagun labur-labur adibide

Hiztegiak eta Corpusak

- Hiztegi Batua
- Hiztegi Batu Oinarriduna
- XX. mendeko Euskararen Corpus Estatistikoa
- Orotariko Euskal Hiztegia
- Literatura Terminoen Hiztegia
- Lexikoaren Behatokiaren Corpusa
- Hitz-elkarketa

Hasiera → Hitz-elkarketa → Baliabideak arloka → Hiztegiak eta Corpusak → Hitz-elkarketa/2: AURKIBIDEA

Hitz-elkarketa/2: AURKIBIDEA

- SARRERA GISA
- I.BEHI-ESNE MODUKO IZEN-ELKARTE ARRUNTAK
- II. MUGAKIZUN BEREZIKO IZEN-ELKARTEAK
  - II.1. SARRERA
  - II.2. MULTZO-ELKARTEAK
  - II.3. ZATI-ELKARTEAK
  - II.4. MOTA-ELKARTEAK
  - II.5. KONPARAZIO- ETA IRIZPEN-ELKARTEAK
  - II.6. SUMPSUMTIVE MOTAKOAK
  - II.7. ANDREGAI MODUKOAK: ALDI, BIDE, BURU, GAI, GIZON / MUTIL, (G)UNE, JENDE, (K)IDE, (K)UME, LAGUN, ORDE, (Z)ARO
  - II.8. HITZAURRE MODUKOAK: AITZIN, ALBO, ALDE, ATZE, AURRE, AZPI, BARNE/BARREN/BARRU, BAZTER, BE(PE), BITARTE, ERTZ, GAIN, GIBEL, INGURU, ONDO, OSTE, (T)ARTE...
- III. MUGATZAILE BEREZIKO IZEN-ELKARTEAK. AURREPROIEKTU MODUKOAK
- IV. BI OSAGAITIK GORAKO MENDEKOTASUNEZKO ELKARTEAK
- V. BIBLIOGRAFIA
- VI. ADIBIDETEGIA
  - VI.1. Kodeen azalpena
  - VI.2. Argibideak
  - VI.3. Adibidetegia

← Hasiera

Hiztegiak eta Corpusak

- Hiztegi Batua
- Hiztegi Batu Oinarriduna
- XX. mendeko Euskararen Corpus Estatistikoa
- Orotariko Euskal Hiztegia
- Literatura Terminoen Hiztegia
- Lexikoaren Behatokiaren Corpusa
- Hitz-elkarketa

Hasiera → Hitz-elkarketa → Baliabideak arloka → Hiztegiak eta Corpusak → Hitz-elkarketa/2: VI.3. Adibidetegia (A - E)

Hitz-elkarketa/2: VI.3. Adibidetegia (A - E)

← Aurkibidea ← Atzera Aurrera →

abade-artzain I.5.2

- itandu eieutsen abade-artzañari, ta arek be ezekiala berak ezer (EJ59: 90)
- Apezpiko edo Abadeartzain izatera eldu zan gero, ta Jesusen siñistea zabalduten ebillela (EJ59: 104)

abade-etxe I.5.2

- eleiza-kontrako abade-etxean (HE31: 47)

abadegai II.7.2.4

- Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da (HE31: 76)

abadegaietxe IV.2.2

- Abade izateko ezaugarri onak eukazala, abadegaietxera joatea gura baeban. (HE31: 15)
- Abadegaietxetik kanpora, Zaragozan ikaste nagusiak egiñikoa da (HE31: 76)

abantail apur II.3.2.2.1

- zenbait abantail aphur ardietsi ahal zuketen zenbait lekhu bakharretan (HE04: 59)

abantail suerte II.4.2.8

- lainkoak nahi izan balu, eman zerauzkaion gizonari ere abantail suerte hauk guztiok (HEAX: 23)

abar orlegi gain IV.3